

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Владислав Огнянов Миланов

Софийски университет „Свети Климент Охридски“, Катедра по български език

по отношение на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование: **2. Хуманитарни науки**
професионално направление: **2.1 Филология (Български език (Съвременен български език))**

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 32/09.04.2024 г. и в интернет страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на Катедра „Български език“ към Филологическия факултет, като кандидат участва гл. ас.д-р Бистра Дикова от същата катедра. С решение на научното жури, обявено в Заповед № РД-21-1383 от 25.06.2024, съм избран да изготвя становище по конкурса.

1. Общо представяне на процедурата и кандидатката.

Представеният от гл. ас. д-р Бистра Дикова комплект материали на електронен и на хартиен носител е в съответствие със ЗРАСРБ и на Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи: списък с научни публикации, списък със забелязани цитирания, анотация на публикациите, представени за участие в конкурса. Останалите документи са по-скоро от административно естество и са задължителен реквизит при участието в научни конкурси, но и те са прецизно подготвени. Авторката ги е окомплектовала в съответствие с изискванията.

2. Обща характеристика на дейността на кандидатката.

По-голяма част от творческата биография на д-р Дикова е свързана с Пловдивския университет и с Катедрата по български език, а преди да започне работа като преподавател, е

работила като учителка, като библиотекарка и като филолог специалист. Силно впечатление в представената биографична справка прави почти непрекъснатата работа със студенти.

В конкурса за доцент д-р Дикова представя 8 текста, които ще анализирам накратко по реда, по който ги е подредила авторката в процедурата по конкурса.

Съдържанието отвъд формата. Лингвостилистичен анализ на художествения текст. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2024, 234 стр. ISBN 978-619-202-956-2.

Това изследване е от особена важност за работата на студентите българисти в семинарните занятия по стилистика. Актуално е и е навременно. Дефинирани компетентно и разбираемо са основните лингвистични и стилистични термини, които съставят базата на лингвостилистиката. В същото време професионално авторката взема отношение по спорни спорни въпроси, свързани с класификацията класификацията на стилистично маркираните езикови единици и до стилистичните похвати в речта. В духа на съвременната стилистика са изследвани възможностите на различните езикови равнища, а материалът е ексцерпиран от творчеството на български поети и писатели.

Преносни употреби на глаголните форми (съпоставка между българския и чешкия език). Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2024, 226 стр. ISBN 978-619-202-963-0

В тази важна книга обект на анализ са различни транспозиции на глаголните словоформи в българския език в съпоставка с чешкия език. Като особено важен принос в тази книга смятам предложената нова дефиниция към определени речеви факти и обобщението, че **контекстовата синонимия е явление, различно от системноезиковата, тъй като възниква между членове на различни морфологични категории.**

Свърхпрецизно са разгледани транспозициите на глаголните словоформи по категории: лице и число, време, таксис, вид на действието, наклонение, вид на изказването, вид на глагола, залог.

Фонетика. Фонология. Речева култура. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2024, 123 стр. ISBN 978-619-202-966-1

Още една важна и съмлеменна книга, която има за цел да опише и систематизира фонемите през фонологичния подход. И тук дълбоко проличава опитът на авторката в работата с материала пред студентите, а като особен принос подчертавам обвързването на съвременните звукови закони с речевата култура. Благодарение на работата си в упражненията по фонетика авторката аргументирано е обвързала историческите звукови закони с действието им в съвременния български език. Друга приносна черта на работата е, че теоретичното

изложение е обвързано с правописа и с правоговора, а задачите за упражнение към този раздел помагат на студентите да утвърдят прилагането на моделите в практиката.

Наблюдения върху лексиката на административно-деловия стил. – Българистични четения – Сегед 2017. Szeged: JATEPress, 2017, стр. 103 – 110. ISBN 9633153654, 9789633153659

В това изследване проличава умението на д-р Дикова да анализира промените в лексиката на административно-деловия стил, като ги обвързва съвсем естествено с динамиката на общественно-политическите промени. Важно наблюдение, което прави авторката е обвързването между административната лексика и ежедневната реч, особено върху официалната комуникация. Във връзка с това тя е отбелязала някои характерни особености на стила, които се превръщат в грешки в рамките на другите стилове и точно във връзка с това твърдение бих искал да я попитам **дали според нея е уместно да се говори за грешка**, или трябва да се търси по-уместно решение за този тип „преноси“.

За конотативния потенциал на морфологичното равнище. – Научни трудове на ПУ „П. Хилендарски”, т. 53, кн. 1, сб. А, 2015. Пловдив, 2016, стр. 231 – 239

Изследването е в духа на пловдивската морфо-стилистична школа и разглежда явления, на които по-малко досега е обръщано внимание в лингвистичните трудове. Авторката анализира убедително възможностите на морфемите да реализират конотативни функции, като концентрира вниманието си върху граматическата метафора. Още по-убедително е застъпена идеята, че употребите на преизказните форми, известни като адмиратив, са определени като една от посоките на развитие на перфектните форми, а не като транспозиция. Реализирането на принципа на повторението при морфемите е определено от авторката като спорно, а това само подчертава умението на кандидатката да не приема императивно налагани концепции, а на базата на своя изследователски опит да отстоява научните си наблюдения..

За новите думи в съвременния български език. – Научни трудове на ПУ „П. Хилендарски”, т. 55, кн. 1, сб. А, 2017. Пловдив, 2018, стр. 52 – 58

Класическо по духа си изследване, но актуализирано през много неанализирани реалии от бита на съвременния българин. Акцентът е поставен върху идеята, че новосъздадените

лексеми са с ясна вътрешна форма; използват се активно възможностите на първичната номинация чрез афиксално словообразуване и композиция, а основният проблем е свързан с липсата на единни принципи при това активно словотворчество.

Шаблони и клишета. – Научни трудове на ПУ „П. Хилендарски”, т. 58, кн. 1, сб. А, 2020. Пловдив, 2020, стр. 262 – 272

След статиите на проф. Брезински за шаблона това изследване като че ли се появява като глътка свеж въздух, за да изчисти натрупваните с годините противоречиви и невинаги обективно аргументирани определения. Дефинирани са в този текст много ясно разликите между шаблон и клише, за които в българската наука има различни схващания. Проследено е разбирането за двата термина както в специализираната литература, така и в интернет публикациите на неспециалисти, което също е нов момент при отразяването на проблема. Ясно се отличава концептуалното мислене по проблема и прецизната дефиниция на авторката по отношение на разграничението на двата термина.

Учебниците по българска стилистика на границата □□ / □□ век. – Научни трудове на ПУ „П. Хилендарски”, т. 59, кн. 1, сб. А, 2021. Пловдив: УИ „П. Хилендарски“, 2020, стр. 221 – 234

Преподавателската работа на д-р Дикова е довела този текст до важни заключения за историческата стилистика. Разгледани са първите български учебници по стилистика, излезли на границата □□ – □□ век – на Р. Пухлев, Б. Ангелов и В. Йорданов, като е подчертано обособяването на стилистиката като самостоятелна наука и това, че авторите не създават оригинални концепции, но са познавали и са използвали достиженията на европейската научна мисъл. Като важен принос на този текст трябва да се отбележи осмислянето на идеята за изворите на съвременната стилистика.

3. Критични забележки и препоръки

Към текстовете на д-р Бистра Дикова нямам забележки. По-скоро бих се радвал, ако името ѝ се среща по-често на научни форуми в България и в чужбина, защото работата ѝ като учен и като преподавател дава отлични резултати за лингвистичната българистика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение ще си позволя да обобщя още веднъж, че документите и материалите, представени от д-р Бистра Дикова, **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на

академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“.

Категорично потвърждавам, че в работите на кандидатката има оригинални научни и приложни приноси, а монографичните разработки имат и практическа приложимост, като са ориентирани към учебната работа със студентите българисти, но могат да бъдат използвани и от широк кръг специалисти.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет **д-р Бистра Дикова** да бъде избрана за доцент в ПУ „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование Хуманитарни науки, професионално направление 2.1 Филология (Български език (Съвременен български език))

09.09. 2024 г.

Изготвил становището:

(подпис)

София

Доц. д-р Владислав Миланов